

سیستە می نوئی جیهانی یا جهنگی سەلیبی...؟

محەمەدی کەریمی

رۆژنامەنووسی سەربەخۆ

له ههفتاکان و دروست لهو سال و کاتانهدا که نازناوی جهزیرهی ئاسایش و ئاسوده‌بیان لۆ ئیرانی ههساوهی ئەو کاتی به شیعەر و سرود و گۆرانی ده گووته‌وه. له ماوه‌یه کی زۆر که‌مدا، ئیرانی ئارام و ئاسوده و ههساوه له‌رایه‌وه و.... ئیران بووه ناوه‌ندی شوپش و مه‌لبه‌ندی به‌رپابوونی راپه‌رین و.... زه‌مه‌مه‌ی شه‌رگه‌لی ناوخۆیی و ناوچه‌یی هاته‌ کایه‌وه و.... دوا‌یش ئاوازی سیستەمی نوئی جیهانی هاته‌ به‌رگویی جیهان و.....!

به‌ ئی ، دروست لهو کاتانهدا که حیزبی دیموکراتی ئەمریکا، به‌ دوا‌ی ئاسوده‌بییه‌وه بوو ، ئەمه‌ریکا تووشی شوپش و به‌ره‌مه‌ی به‌ره‌مه‌ینه‌ری راپه‌رین و به‌رخۆدان بووه‌وه. کۆماریی خا‌زه‌کانیش که هه‌ر له‌ سه‌ره‌تاوه به‌ دوا‌ی شه‌رپه‌وه بوون، هه‌لبه‌ته‌ نه‌ له‌ مالی خۆیاندا به‌ لکو له‌ مالی خه‌ لکانیکی تر!

له‌ دوا‌ی شوپش و له‌ بۆ به‌رپاکردنی شه‌رپیش ، هه‌ر ده‌بووا‌یه جهزیره‌ی ئارامش و ئاسایشی ناوچه‌که‌ واته‌ ئیرانی شوپشگێر و شوپش‌شان تاوان و جه‌وری ئەم جورمه‌یان بکێشابه‌یه. ئەله‌حق و مینه‌لوه‌سف، راستی نیوه‌ی ئیمان‌ه. گه‌لانی ئیران به‌ مال و به‌ گیان ، ئەم ره‌نج و ده‌رده‌یشیان چێشت و کۆلیک ناکامی و ته‌ورمی به‌ دکامیشیان کێشا و نوشی و ژیانیکی سه‌رتاپا پر له‌ سه‌خه‌ته‌ییان به‌ دوا‌ی خۆیاندا راکێشا....!

بۆ یه‌که‌مجار جورج بووشی گه‌وره‌ بوو که سیستە می نوئی جیهانی راگه‌ یاند.

سالی 1991 و له‌ سه‌ر ئاوه‌ گه‌رمه‌کانی که‌نداوی فارس بوو. ئەو کاته‌ی که میژووی لایه‌کی گه‌وره‌ی جیهان له‌ حالی له‌ یه‌که‌ترازان و دا‌په‌چران و دنیا له‌ ئال و گۆردا بوو.

ئوردوگای کۆمۆنیزمی جیهان له‌ سه‌ر لیواری مان و نه‌مانی شوره‌ویدا ما‌بووه‌وه که تی‌کچوو.

به‌ هۆی تالانکردنی کووه‌یت و داگیرکردنی چاله‌ نه‌وته‌کانی ئەم ولاته‌ له‌ لایه‌ن سه‌ددام حوسینه‌وه ، جیهان تووشی ئالۆزی و پشیوویی هاتبوو ، تالانی و ویرانی و فرپین فرپین واخه‌ریک بوو ده‌بووه‌ کلتوریکی نیوده‌وله‌تی و ئیشیکی ئاسایی.....که‌م که‌س و لایه‌ن ئەو کات و ساتانه‌ بیریان له‌ چۆنییه‌تی خولی خولانه‌وه و جو‌ری جولانه‌وه‌ی سیستەمی نوئی جیهانی ده‌کرده‌وه.

له‌ 1993دا و دیموکراته‌کانی ئەمریکا بۆ جاریکی دیکه‌یش و لۆ هه‌شت سالیتر ده‌سه‌لاتیان که‌وته‌وه ده‌ست. گه‌رچی هه‌ر دوو ده‌وری سه‌رۆک کۆماریی کلینتۆن ئالای مافی مرۆقی هه‌لدا و وا‌چا‌ورپۆان ده‌کرا که سیستەمی نوئی جیهانی له‌ واقیعه‌دا جیهانیکی به‌ بی زولم و زۆر و به‌ دوور له‌ شه‌ر و شوور و ویرانی دێته‌ کایه‌وه. به‌لام وا‌ ده‌ر نه‌چوو!

کاره‌ساتی 11ی سه‌پته‌مه‌ری 2001 گه‌رچی تاوه‌کو راده‌یه‌کی زۆر مافی مرۆقی له‌ بیر برده‌وه به‌ لکو بوویشه‌ سه‌رچاوه‌ی به‌رزکردنه‌وه‌ی هه‌ست و خوستی خه‌ست و په‌ستی تۆله‌ سه‌ندنه‌وه‌ چ له‌ ناوخۆی ئەمریکا و چ له‌ زۆربه‌ی ولاتانی دنیا که له‌ دوا‌ی ئەم روودانه‌دا هه‌م له‌ ئەفغانستان و هه‌میش له‌ عیراقدا ، به‌ کرده‌وه پالپشتی و هه‌وپه‌یمانیه‌تی راسته‌قینه‌ی خۆیان لۆ که‌لی تاقانه‌ له‌ ساحه‌ی جیهاندا نیشاندان.

دوو کونه دۆستی پیر و به بیر ، واته ئەمریکا وئینگلیز به دوو قۆلی و.... پیکهوه له پشت سهری ئیسرایلی هیشتهکیش مالویران و ئاواره و شهپانی ویساگن! زۆر به راشکاوایی و به بهر چاوی گشت خه لکی ئەم جیهانهوه .

ئییستهکه و ههر کهسهو لانی کهم به لای خۆیهوه ئەم پرسیارهی لۆ دئته ئاراوه که ئایه ؟؟ له دواى ئەفغانستان و عیراق چى له جیهاندا روو ده دات ؟؟
گهر بێتو بن لادن به راستی خۆی تهسلیم بکات یان دهستگیر بکریت. ئایه تیکرا و پیکرای ئەم شهپ و شوورانه کۆتاییان پیدیت ؟؟

ئهووی که له پوآلهتدا خۆی دهنوینیت و به دیارهوهیه، شهپ و مملانیی بئ ئەمانه له گه ل تیرۆریست. تیرۆریستهکان یان ئەو پهههندهی که له زۆر شوینی جیهاندا هیلانیهیان چی کردوو و ئەمرۆکه به ناوی خو حهشاردهگه ل ناویان دههینن و ناویان دهبن.

ئایه ؟.

به بۆردمانکردنی یهک یان دوو ولات ئەم خو حهشاردهگه له کۆتایان پیدیت ؟.
گهر هاتوو ئەم خو حهشاردهگه لهی ئەلقاعیده دهستگیر بکرین و بکهونه داوی پیره فه رماندهی جیهانی دژه تیرۆریسم، ئایه له دادگه یهکی سه ر به خو و عادل و به توانا و مرو فیدا مه حکمه ده کرین و به سزا و ما فی خو یان ده گهن ؟.

تاوهکو ئیره جیگهی شک و گومانه ! به لگهی زیندوویش دوورگهی گوانتاناما و زیندانه سهیره کهی ئەمریکای رزگاریکه ر و ئازادیه خسه .

هه لبه ته مه حکمه و دادی سه دد امیش ده زانیت که له بهر ده م میژووی چه رخی چه پگه ردی زهوی و زه ماندا چاوه ریی داده . ئەم راستیه ییش و لامیکی دروستی ئەم پرسیاره مان ده داته وه ده ست.

دنیا چاوه پوانی عه داله ته ، ته نانه ت له بو سه دد امی جانی و جه نایه تکاریش. ده سا لیگه ری ن با ئەویچ ناله و داد و فغانی خو ی سه ر بدات و بزانی ن ئەو چ مه رگییه تی و واده ی مه رگی ئەو نه گبه ته که نگیی ه و به گشتی ئەم ده وره ییش چۆن دیت و چۆن ده پروات و ده چیت و تو بلیی خو ل خو له ی ئەم خو له ی چه رخی ژیان چلو ن بخولیته وه ؟.

به لام ، ئەمانه ی که زۆر له میژه وه ک کونده بوو خو یان ده خزینه ئەم لا و ئەو لای دنیا، له بو ویرانکردنی ئاوه دانی و ئاوه دانکراوه کان. سالانی ساله ، واخه ریکن خو یان ته یار و تیر و ته سه ل ده که ن به زۆر چه شنه مه ترسی و ته نانه ت به چه کی پر له هه ره شه وگور شه ییش.....! ئەمانه که له رۆانگهی ئایه کانی قورئانییه وه گیانیان خستو ته ناو له پی مشتیا نه وه و ترسی له ده ستدانی گیانیان لی سه ندراره ته وه و..... له وانه نینه ، له سه ر دلخو از و به پیی خواستی خو یان به ره و دادگا کانی نیو ده ولته تی خو ار و خییچ و خللور ببنه وه .

گهر هاتوو وابوو. باشه ئەو کاتی چی ده بیت و چی روو ده دات له م جیهانه ئالوز و پاک شیواوه ی ئەم سه رده مه ؟.

ئەم نه زمه نوییه . ئەم سیسته مه تازیه یه که ئەمریکا به خه یاله دایمه زری نیت. چیه و چی له ته ک خویدا پییه که به م جو ره و له گشت لایه که وه لیی ترسا ون و لیی ده ترسن ؟.

هات و هاواری ئەم دوا یانه ی رۆژنا واییه کان به گشتی و ئەمریکاییه کان به تاییه تی و په له په لی هاتوو چوونه کان و په یئا په یئا دووپاته و ته نانه ت چه ند پاته کردنه وه ی بابه ته کانی سه باره ت به ئیرانی

ئیسلامی و سەرئەنجام سەراحتی ئەمجارەى سەرۆک بووش لە قسەکانیدا و لە پێتەختی کاتی ئورویا و ناتوو دەرهەق بە تارانى خاوەن ھەرەشە ، ئەم راستییەمان بو دەردەخەن کە ئەمریکا و بەر لەویش ئیسرائیلییەکان و ئەمسایش ئورویییەکان ترسی ئەوەیان لێنیشتوو کە لە کوتو پریکدا لە تارانیش ، ھەر بە وینەى کوریای باکور دەنگیک دەرچیت و بوونی بۆمبى ئەتۆمى خۆى بە گوێی جیھاندا بدات و ئەو کاتە ئیتر کار لە کار ترازاو و..... ئا لەو کاتاندا چی روو دەدات و چی دەخولقیت؟

سەرۆکی تاقانە سیستەمى نوێی جیھانیش جارو بارە ئەم مەترسییە پەر لە ھەرەشەیش ئاشکرا دەکات و نایشاریتەو کە: مەترسی ئەو ھەبە کە کەل و پەلی کەرەسەى ئەتۆمى کەوتبیتە دەست تیرۆریستەکان و ئەمەیش واتە جیھانیکی دۆراو و ھەردەم ئاگراویى.

ئەو جیھانە لە ناو گۆماوی گومانگەلیکی گومانلیکراویدا ووندەبیت و دەتوینتەو بە کوشت و بر و تالان و ویرانکردنی ئاوی و ئاوەدانى و خاپوورکردنی پەیکەرى کۆمەلایەتی گەل و گەلانى ولات و ولاتانیکی مەزلووم و بە بیگومان لەو جیھاندا تەنانت زالمەکانیش جەربزە دەبینن و..... ئەرى بە راستى مائویرانى و سووتانى ژیان و دەربەدەرى و ئاوارەیی تاوھکو بە کەى؟ کەنگی و لە کوئ ئەم نەگبەتیانە کۆتاییان پێ دیت؟ ھیشتەکەیش و بە جوانی روون و ئاشکرا نە بوونەتەو.

لەم ویرانییاندا کى زیتەر قازانج دەکات و کام لایەنە و کام پیکھاتە بەرژەو نەندییەکانى کۆ دەکاتەو؟ سەیری ھەر کۆمەلگەییەکی ئەم جیھانە پان و بەرینە دەکەى، ھەر یەکەى لە نزیک و دوورەو و خەریکی لیکدانەو و کۆکردنەو قازانج و بەرژەو نەندییەکانى خۆیان، ئەدى ئیمە بۆچە نە؟؟

ھەلەکان ناسک و تەسکن بە وینەى ھەموو کاتەکانى رابردوون.
نابیت بەیلین کە ھەلەکانى میژووی بابردوو دووپاتە ببنەو.

ناوچەى سىحراوی و ئالوزاوى رۆژھەلات بە گشتى و تاییەتى لە گەمارۆى ھەمە لایەنەى ھیزەکانى ناتو یان ئەمریکادایە.

بوونی ھیزەکانى نیودەولتەتى لە سەر ئاوە گەرمەکانى کەنداوى فارس و داکوتانى پیگە و ھیز لە عیراق ولە کووھیت و عەرەبستانی سعودى و لە تورکییە و ئەرمەنستان و گورجستان و ئازربایجان و لە ئۆزبەکستان و پاکستان و ئەفغانستان و..... ھەروا بەردەوامە و درێژەى ھەبە. پرسیار ئەوھبە کە ئەم ھەموو لەشکرپاکیشانە بۆچیە و لۆکییە؟؟

وھک دیاریشە و زۆریش روونە و لە بەر چاوان ، کەس توانای لەرانەوھى نەماو.

رەفسنجانى کە زەمانیک بەو پەرى ھیز و تۆناوہ ، لە پشت سەرى رپیەری ئیمام خومەینیەوہ باسى لە بەستنى دورگەى ھورموزى لە ناو جەرگ و دلئى کەنداوى فارسدا دەکرد. ئەمرۆکە و ھەر ئیستەکە باس لە گەمارۆیەکی نیودەولتەتى دەکات .! ناراستەوخۆ بانگھێشتى کۆنگرێسى ئەمریکا دەکات بو تاران و..... لویە زۆر باش دەزانیت کە ئیتر ، ئەم جوړە ھەرەشەگەلە ئیتر باوى نەماو و کەس نالەرینیتەو.

پرسیاریکی گرنگی دیکەیش ئەوھبە کە ناوھرۆک و مانای واقیعی سیستەمى نوێی جیھانى چیە ؟
ئایە سیستەمى نوئ جیھانى یان عەولەمە واتە دابەشکردنى نوئی جیھان ؟. بەم دابەشکردنەیش ئایە کۆتایی بە شەر و ویرانکارییەکان دیت؟

له ناو گرمه گرمی ئەم هه مووه ئال و گوپانهی جیهانی نوییشتدا ، بهر له هه مووان کۆماری ئیسلامی له حالی په له قازیدایه و دهسته و داوینی خوی بو گشت لایهک راده کیشیت ، ئای به شقهم ماله خولایه ئەمجارهیش رزگاری بیته و له م بهند وداوهیش نازاد و په ها و له م زگهیش بیته وه .

کاربه دهستانی کۆمار هه مدیسان به هیوای ئەوهن که به ئاره قه ی نیوچه وانی خه لکی رهش و پروت و له ژیر چارشوی نه ته وه و دین و ئایین په رستی خویان له م تیر و تانانهیش رزگار کهن . سیناریوی فیلمیکی شانویی دوور و درێژه که پتر له بیست و پینج ساله دووپاته و ده پاته ده بیته وه و تاوه کو ئەمرۆکهیش و به هوی بوونی دین و ئایینه وه له گه ل سهرکه وتن هاوړی و هه فال و هه فال بهند بوونه .

هه ر له سه ره تاکانی سنگ داکوتانی کۆماری ئیسلامی هاوار و هه ره شه ی فاشیستیانه به ناوی شوپش هاته گوړی و سوپه ره شوپش قاننه کان هه ر چه شنه دهنگیکی نازاد یخو ازانه یان هه ر له ناو گه روودا کپ و مات و بیدهنگ ده کرد ، به و خه ون و خه یاله ی که نه وه کوو شای شایانی (ئیرانییه کان) بگه ریته وه سه ر بارگه و بنکه ی پیشووی خوی و دوا به دوا ی په ر و بال ئەستاندن کۆماری ئیسلامیش ، شه ری عیراق دژی ئیران دهستی پیکرد و ئەمجاره بیانوی شه ر له گه ل دوژمنی ده رکی و یه کپار چه بوونی خاکی ئیران هاته ئاراهه . 8 سال به بیانوی پاراستنی سنوره کانی ئیران چه ها چه کی سووک و قورسی سه ره زله چه کفرۆشه کانی جیهانی چه ک و ته قه مهنی تو قینه ر فرۆشرا نه وه و به زیری رهش و زهرد و به زیو و چی دراوی سپی گوپانه وه . به سه دان هه زار مرۆقی بیئاوان و به سترمان رویشتن و به جیانه یشتین تا سه ره ئەنجام پیه له ژه ره که خورایه وه و ئەوسا شه ر و مالویرانی به ره و کو تایی خوار و خیچ بووه وه و.....!

ده سگیرکردنی بن لادن له لایه ن ئیرانه وه و دوا یه یشت په یامی جینشینه که ی بنلادن واته ئەیمه ن لزوا هیری له م رۆژانه ی دوایدا و له راگه یاندنه کانی جیهانیدا دهنگیکی سیاسیه ی دایه وه که هه رکام جیگه ی سه رنج و لیکدانه وه ی راست و دروست و ده قیقی خویانن .

دوا ین په یامی ئەیمه ن زه واهیری ئیعلانی شه ری سه لیبی بو .

ئاخرین په یامی ئەلقاعیده و دارپێژه ری سه ره کی ستراتیژییه کانی ئەلقاعیده ، سه ره ئەنجامی ئەو ئاره زوه بوو که هه ر له بنه رته دا و له سه ره تای ده ست به کار بوونیا نه وه به دوا یه وه بوون ئەویش جهنگی سه لیبیه .!

جهنگی سه لیبی واته شه ری بی کو تایی و له پشت سه ر نانی شه ری نیوان سنوره کان و جهنگی سه لیبی واته په ری نه وه بو شه ری بیر و را و شه ری دین و ئایین و جهنگی سه لیبی واته شه ری بی ده ره نجام و شه ری بی چاوه رۆانی و بی سه ره ئەنجام که گه یشتن به ئاشتی ناموممکین ده کات و گشت لایه نه کانی به ره و بیراهه ئەبات.....!!

له ناو ئەم به زم و په زمه دا ، ئوروپاییه کان زیتر ترس و له رزی شه ریان لینیشتوه . لۆ؟ له مه ر ئەوه ی ئەوان له باره ی تیرۆریسمه وه به ته جروبه ترن و ئەزموونیان زیاتره . هه موو رهنگه جوړاوجۆره کانی تیرۆریسمیان تا قی کردو ته وه . سازده ر یان چه رخی نه ری زۆربه یان هه ر خویان بوون ، به لام ئەمریکا نا ، شه رزایی ئەوانی نییه . چونکو تاوه کو 11 سپته مبه ری 2001 مال و حال و ژیا نی سه ره کی ئەمریکا زور دوور و جیاواز بوو له شه ر و له گشت ئەو ده رد و مه رگ و مالویرانییه ی که شه ر به سه ر پیکهاته ی کۆمه لایه تی کۆمه لانی ژیر دهسته ی شه ری ده هیان و ده شییه نیته .

میژووی مرۆقایه تی وینه ی زور به زم و په زمی قوربانیدانی به خویه وه بینیه بو ئەوه ی خوی له ده رد و به لای ناگه هانی دوور بخاته وه ، به وینه ی قوربانی کردنی مرۆف . قوربانیدانی مه ر و مالات و له ناوچوونی

سه‌روهت و سامال و دهسه‌لات و ناو و نیویبانگی دنیا و فیداکردنی که‌سیک یان له ده‌ستدانی خو‌شه‌ویستیگ که هیچ شتیکی ترشویین بیی ناگریته‌وه و زوریش نازاره‌ینه‌ره و پره له دهرده و کول. ولاتانی دیموکرات ، له چاره‌ی ناچاریدا ، واخه‌ریکن ریسا و یاسا‌کانی ژیانی سه‌ربه‌ری خویان ده‌که‌نه قوربانی .

زور یاسای نوئ له بو بهر په‌رچدانه‌وه‌ی تیروریسم هاتوته کایه‌وه که له واقیعدا هه‌ر ئه‌و یاسایانه زور مافی نازادی و مروقی به تاک و به جه‌م له خو ده‌پیچنه‌وه و ده‌یده‌نه به‌ر ده‌می بایه .
سیاسه‌توانانی ئورویایی تازه تیگه‌یشتون که له ئاست چ به‌لایه‌کی تا‌عون ئاسادا گیریان گرتوه و ئه‌وه‌ی که به در‌یژیایی ته‌مه‌نی رابردوویان و وا له ریگه‌ی نازادی و سه‌ربه‌ستی مروقتا و ده‌ستیان‌ه‌یناوه واخه‌ریکن ، له ریگه‌ی به‌رگری و خو‌راگری له به‌ران‌به‌ر تیروریسمی که‌ر و کوپر و تاریکدا ، سووک و ساده و هاسان و زور هه‌رزان له ده‌ستی ده‌دن .

ئه‌و پیکهاتن و پیگه‌یشتنه‌ی هه‌مدوو‌باره‌ی ئه‌مه‌ریکیه‌کان و سه‌رقافل‌ه‌ی ئوروییه‌کان واته فه‌ره‌نسه و ئه‌لمانیا به تایبه‌تی سه‌باره‌ت به ئیران و ته‌نانه‌ت له دوا‌ی ناخوشییه‌کانی نیوانیان له‌مه‌ر عیراق..... به‌گشتی له‌و تیگه‌یشتنه‌وه هاتنه ئاراهه که ترسینه‌ر و هه‌ره‌شه‌ئامیز و فیتنه و ئاشوب هه‌لگیرسینه‌رن .

جه‌نگی سه‌لیبی ده‌زانیت که ئه‌مریکا راست ده‌کات یان معامله‌؟ میژوو سه‌لماندوویه‌تی که ئه‌مریکا هه‌مووکات و له هه‌ر شوینیک به دوا‌ی قازانج و به‌رژه‌وه‌ندییه‌کانی خو‌یه‌تی و به‌س .

معادله‌کان گه‌رچی ته‌نگ و تاریک و باریکتر ده‌بنه‌وه . به‌لام وه‌ک دیاره و له به‌ر چاوان ، له‌م معادله‌یشدا و دیسانه‌وه‌یش هه‌ر معامله‌کانی نیوان سه‌رزه‌کانی جیهانی سه‌رمایه‌ ده‌ییاته‌وه . به‌لام ئه‌وه‌ی که حه‌لی گشتی معادله‌ی ئیسلام به زور ده‌چیته سه‌ر یان به‌گفتوگو ، ماوه‌یه‌کی که‌می گه‌ره‌که لو و لامدانه‌وه .
زور له میژوه‌ ده‌بیسی و ده‌بیینین که ئه‌مریکا له لایه‌که‌وه به زوری هه‌ره‌شه و به رازاندنه‌وه‌ی گورپه‌ی ره‌نگا‌وره‌نگ 25 ساله ئیران ده‌ترسینیت و.... له لایه‌کی دیکه‌یشه‌وه ئه‌ورویا به‌گفتوگو‌ی ئابوری و ره‌خنه‌ی سازنده و له‌ولاتریشه‌وه سین و روسه‌کان به چفت و پفتی به ناو چاکه و پشتگیری که‌له‌کئامیزی پر له سود و قازانج و.... سه‌ره‌نجام و ده‌ره‌نجامی ئه‌م هه‌مووه بینه و به‌ره‌یش لو هه‌لمژین و دوشینی ئیسلامه . بیچاره و که‌مچاره تاران ، چ له به‌زم و په‌زمی شادی و شایی و زه‌ماوه‌ند و هه‌له‌په‌رکیدا و چ له شه‌ر و شیوه‌ن و زاری و سه‌ره‌خوشیدا ، به وینه‌ی مه‌ر و مریشک سه‌ری ده‌پرن و ده‌یکه‌نه قوربانی . قوربانیه‌کانی گشت لایه‌کیش هه‌ر خه‌لکی که‌مچاره‌ن . ئه‌م هه‌مووه دهرده و به‌لا و ئیش و نازار و موسیبه‌تانه‌یش تاکه‌ی ؟! ئه‌وه‌یش هه‌ر به‌نده به قازانج و به‌رژه‌وه‌ندییه‌کانی جیهانی سه‌رمایه . ئه‌وان با‌شتر لیی ده‌زانن . به کورتی و به ووردی هه‌وساری میژوو له ده‌ست خو‌ماندا نییه . به‌لام تیروریسته‌کان !

گه‌ر هاتو رۆژیک له رۆژان تیروریسته‌کان پیشکه‌وتن و به راستی سه‌رکه‌وتن چ روو ده‌دات .؟! ئه‌مان چییان پییه به دیاری ؟! ئایه ده‌یانه‌ویت ده‌ستپوختیکی دیکه‌ی وه‌ک رژیم‌ی تاله‌بان نۆشی گهلانی تری سه‌ر گۆیی زه‌ویی بکه‌ن ؟!

کو‌تایی ئه‌م گو‌تار و ئه‌م گو‌وته‌نه‌یش دیته‌وه سه‌ر ئه‌م پرسیاره‌ گرنگ و میژوو‌ویییه ، که ئایه ئه‌و جو‌ره کو‌مه‌ل و کو‌مه‌لگایانه‌ی که له چه‌شنی تاله‌بانه‌کانن . وینه‌ی به‌هه‌شتن یان جه‌ه‌نه‌من .؟!

روونکردنه‌وه‌ی هه‌ر چی زیتری ماله‌ کورد و رۆش‌نکردنه‌وه‌ی هه‌ر چی زورتری راستییه‌کان ، ته‌نیا ریگه چاره‌ی نه‌جاتی میله‌تیکی سه‌رکه‌وته و نه‌سه‌روه‌ته‌یه . به‌لی ، هه‌ر وه‌ک برتولت برشتی زانای ئه‌لمانی

گووتهنى : ئەوانەى كە ھىچ نازانن ،گەمزەن و نەزانن ھىچيان پىي نىيە بۆ گووتن، بەلام ئەوھى كە راستى دەزانىت و نايىبىزىت خائىنە .

لە پىگەى ئەقل و لە رووى مەنتىقەوھ خۆ دوور خستنهوھ لە پىرىشكەى لاوھكى و ھەر وھە خۆجىاكردنهوھ لە گروتىنى بازنەى دەرەكى و فرىدانى تەزوىر ئەركى وىژدانە زىندووھكانە و كاتى بەكرەنگى و بەكدەنگى و سەردەمى مالئاوى گشتىيە لە گەل درۆ و رىا و دەغەل و چى ناپاك و ناپاكييە . كاتى دارپشتن و بەرپاكردى سىستەمىكى ياساى و مرؤفى ئىدارىيە، لە ناو دلى كۆمەلانى خەلكى . چ لە ناودلى شار و لەناومال . چ لە سەر دار و بەرد و عەردى شاخ . بەلام رەنگەكان ئەشى رووى واقىعى خويان بگرەنە بەر و ھىچىتر و بەس . لە مېژە مېژوو ئەم راستىيەى سەلماندووھ، كە شار بەر لە شاخ ھەنگاو دەنىت . كرىس كۆچىراى رۆژنامەنووسى فەرەنسەوى لە گەشتى ئەم دووابىيە بۆ رۆژھەلاتى كوردستان زىتر ئەم راستىيەى خستە روو . ئەو راستىيانەى كە لە شارەوھ گەرانەوھ بۆ شاخ سەر سوورھىنەر و ورياكەرەوھ بوون، بەلام ھىشتەكەيش زۆر كەسى شاخى و تەنانەت لايەكى باشورىش ھەر خستەنە و ھەشن كە خەفتەن و بىدار نىن .

وھرن ھەموو تىكرا و پىكرا گولى جوان و بۆنخۆش ، بۆ خۆمان و لە بۆ نەوھكانى داھاتوومان بە خوشى و بە شادى و بەو پەرى خوشەووستى بچىنين و بچنين ، تاوھكو خوشى وشادىش بچنىنەوھ .

ئەركى سەر شانى جىھانى رۆشنىبىريە كە بە ھەموو ھىز و تواناى قەلەمەكانىانەوھ لە ئاست شەر و شەرپەرستاندا نەوھستن و راوھستن . لە ھەر شوئىنىك كە زولم و زۆر و بىدادى ھاوار دەكات، بەر لە ھەمووان ئەركى رۆشنىبىرانە كە جانانە ھەستنە سەر پى . لەم راستىيەدا ھىچ شك و گومانىك نىيە ،كە سەرئەنجام رووناكى زال دەبىت بە سەر تارىكىداو دەرئەنجامەكەيشى سەرکەوتنى رۆشنىبىريە .

ماناى كورت و ناوھروكى پاكردەى رۆشنىبىرىش واتە : **زانىارى** و ھىچىتر . رۆشنىرى راستەقىنە خاوەنى زانىارى راست و دروستە و رۆشنىبرى واقىعى خاوەنى فەنن و ھونەرى زانستى و ئەھلى مەنتىق و سەرچاوەى پاكييە لە دەورى ئەو زانىارىانەى كە بە دل پىيەتى و رۆشنىبرى زانا دەزانى زانىارىەكانى بە چ فەنن و ھونەرىك لە بۆ جەماوھرى خۆى و بە گشتى بۆ خەلكى ھەلپىزىت . ئەوانە ھەر ئەو ھونەرمەندانن كە لە ناو دلى خەلكدا دەژىن . ھىمنى سىاسى و ھونەرمەند ھەر بۆيە كەوتە بەر قىنى سىاسىيون ،چونكە راستى نىوان ھەر دوو دەستەى خستە روو . لەمابىنى ھونەر و سىاسەتدا مەندبوونى لۆ ھونەر ھەلپىزارد و فەرمووى : ھەر ھونەر مەندە و ھونەرمەند مەرد و پەند .

راستە كە سىاسەتىش بەشكىكە لە ھونەر و ئەوئىش خۆى ھونەرىكى مومكىنە بەلام ئەوئىش وھك ھەموو ھونەرەكانىترە . وھك چۆن بە گووتنى چەند گۆرانى نابىت بە گۆرانى بىزىكى فرە دەنگخۆش و سەرنجراكىش و ناسراو و فەننان و زانايەكى مەزن . كابرارى سىاسىش با بۆ چەند جار و چەندىن كەرەتىش خۆى بخزىنىتە نىو رادىو و تەلەففىزىوكانى تەنانەت ئەم لاو ئەولايشەوھ، ھەر بەو جۆرەى گۆرانى بىزەكەيە .

ھونەرمەندى واقىعى لىي دەپرسن . بەرھەم و سوود و بەھرەتان چى بووھ و چىيە، بەلام زۆر بەى ھونەرمەندە سىاسىيەكانى ئىمە بەر لەوھى بىژن وا دەكەين و وادەرۆين و ئىمە نەبووين و ئەوانى تر بوون پىياندۆراندىن و ..... سەرھەتا بە نووكى زبانى قەلەمەكانى خويان باسى رابردووى دۆراو دەكەن و سوود و بەھرە و قازانجى رابردووى خويان بە زىان و زەرەر و سەرھەروى گشتى لە قەلەم دەدەن و ..... خەلكى ئەمرۆ ھەموو ،كەم يان زۆر سىاسىن و ھونەرمەند .

هاواری هونهره راسته قینه کانی ناودلی شاریش، به وینهی شاخه. ئهوانیش دژی هونهرمه ندانی سیاسی و سیاسییه دهسه لاتداره کائن.

دهسه لاتدارانیش کورد و سیاسی و خو ولاتین.

هر ئهوانه ی که له تارانوه، له مپهری بهردهم راستبیزه کانی روزه لاتین، لهنگهری لایهکی هونهر و سیاست و روشنبیری باشووریشیان به هیمهتی سیاسیونی هونهرمه ند و خو ولاتی له دهستدایه و لهم بهرهبه شدا، هر هونهرمه نده سیاسییه کانی دهسه لاتدار سینگیان له پیشی پیشه وه دایه. ئه مانیش دهوری سهرهکی رهنج و گهنجی خویمان به سهر شان و پیلی خه لکی رهش و پروتی هه زار و برسی کوردی بی بهخت و که مچاره دهیبه ن به ریوه.!!!

دنیا ، دنیای ئه قل و تیگه یشتنه. تیگه یشتن واته پیگه یشتن. که وایه تاوه کوو زووتر له راستییه کان بگهین زووتریش به سهرکه وتن دهگهین.